

HISTORISK TIDSKRIFT
(Sweden)

125:2. 2005

Översikt

Gamla och nya vägar till Sveriges runinskrifter. En kritisk översikt av källpublikationerna för svenska runtexter

Av Magnus Källström

Vi är inte direkt bortskämda med historiska källor som beskriver förhållandet i det förmedeltida Sverige. Med undantag för vissa utomnordiska källor som till exempel Rimberts *Vita Anskarii* och Adam av Bremens *Gesta Hammaburgensis ecclesiae pontificum*, äger vi från detta skede av vår historia i stort sett bara runinskrifter. Detta textmaterial utgörs visserligen till största delen av formelartade minnesinskrifter huggna i sten, men till fördelarna hör att det alltid rör sig om originalurkunder samtidigt som de ofta är geografiskt fixerade.

Av tradition har runinskrifterna främst studerats inom den nordiska språkvetenskapen, men under de senaste decennierna kan man märka ett allt större intresse för runtexterna som källmaterial även inom ämnen som historia, religionsvetenskap och arkeologi. Att forskare som verkar inom dessa discipliner också skall vara specialister på läsning och tolkning av runinskrifter är givetvis för mycket begärt och det är därför inte särskilt märkligt att de flesta lutar sig mot de tolkningar som har framförts av språkvetarna.¹ Den källpublikation som främst brukar utnyttjas är också det stora korpusverket *Sveriges runinskrifter*,² vilket motiverar att detta ännu oavslutade arbete som påbörjades för mer än 100 år sedan och för närvarande omfattar tryckta 14 band, här tas upp i en översikt.

Idén att ge ut en samlad utgåva av alla *Sveriges runinskrifter* framfördes i början av 1880-talet av riksantikvarien Hans Hildebrand och efter knappa två decennier av förberedelser utkom det första häftet vid sekelskiftet 1900; det behandlade Ölands runinskrifter. I dag är de flesta av de svenska landskapen

1. Givetvis är det inte enbart språkvetare som skriver om runor, utan det finns – om man bortser från den esoteriska runlitteraturen – en hel del böcker som har författats av andra intresserade. Ambitionen och entusiasmen är det sällan något fel på, men ibland räcker inte kunskaperna till och framställningen kan lätt bli vilseledande i språkliga frågor (se exempelvis recension av Lars Magnar Enoksen, *Vikingarnas egna ord*, Lund 2003, i *Historisk tidskrift* 2004:3, s 487ff).

2. *Sveriges runinskrifter*, utg av Kungl Vitterhets Historie och Antikvitetsakademien, 1–, Stockholm 1900–.

genomgångna, men ännu saknas volymerna för norra delen av Gotland samt de norrländska landskapen norr om Gästrikland.³ Dessutom är det en lucka i bandnumreringen för band 10, som enligt planerna skall innehålla runristade lösföremål från Uppland samt en inledning och översikt av inskrifterna i detta landskap. Givetvis kommer *Sveriges runinskrifter* när det en gång fullbordas, aldrig att bli heltäckande, eftersom nya fynd ständigt tillkommer. De volymer som skrevs i början av förra seklet är naturligtvis de som har åldrats mest. Från Öland finns i dag till exempel tre gånger så många inskrifter kända, även om många av nyfynden utgörs av mindre fragment. Utgivningsprinciperna har också varierat i verket liksom utgivarnas inställning till runtexterna. I de tidiga banden finns en tydlig strävan att genom restitution och rekonstruktion finna mening i den mest söndertrasade runföljd, medan senare utgivare som Elias Wessén, Sven B F Jansson och Elisabeth Svärdström i regel har varit betydligt försiktigare. Detta gör att den forskare som vill använda en tolkning i *Sveriges runinskrifter* måste vara uppmärksam på när en inskrift har behandlats och av vem.

Den kanske snårigaste volymen är den som omfattar Södermanlands runinskrifter. Första häftet utgavs av Erik Brate 1924, men arbetet övertogs efter dennes död 1925 av Elias Wessén. Hans första uppdrag var att komplettera Brates textdel med nya planscher, eftersom den ursprungliga planschdelen hade dragits tillbaka på grund av fotografiernas dåliga kvalitet. Wesséns undersökningar av de inskrifter Brate hade behandlat resulterade inte bara i nya avbildningar, utan också i ett 46 sidor långt tillägg i det sista häftet (1936). I många fall rättar Wessén Brates läsningar och förslår emellanåt en helt ny tydning av vissa avsnitt. Den som vill citera tolkningen av en runinskrift från Södermanland som har behandlats av Brate måste alltså också konsultera tillägget. Inte sällan kräver detta ett visst tankearbete, eftersom Wessén kan vara mycket hovsam i sin kritik och bara rätta läsningen av enstaka runor, utan att nämna att Brates tolkning ju därmed också måste falla. Ett exempel är inskriften på runstenen Sö 174 i Aspö kyrka, där Brate (i *Södermanlands runinskrifter* s 135) läser **uib[ulkuur]** och tolkar detta som en felläsning för **ui biurnar** "Björns fälttecken" (s 136). Wessén väljer här att endast nämna att den tredje runan i runföljden "är **þ**, icke **b**" (s 410). Det är sedan upp till lä-

3. Runinskrifterna i Skåne, Blekinge och Halland ingår inte i verket, eftersom de tillhör ursprungligt danskt område. Dessa finns i stället publicerade i Lis Jacobsen & Erik Moltke, *Danmarks runeindskrifter*, København 1941–1942. Detsamma gäller också det ursprungligen norska landskapet Bohuslän, där de inskrifter som är ristade med den yngre varianten av runraden finns i det femte bandet av Magnus Olsen et al., *Norges innskrifter med de yngre runer*, 1–, Oslo 1941–.

saren att dra slutsatsen att den tidigare föreslagna rekonstruktionen och tolkningen är helt osannolik, eftersom runföljden inte kan ha innehållit namnet *Björn*. Ett annat exempel är runstenen Sö 159 Österberga, Runtuna socken, där Brate (s 121) i slutet av inskriften läser en ristarsignatur med inte mindre än fyra namn: **rorikr · kumytr biu · kunlaifr hiuku runar**. "Rörik, Gudmund, Boe, Gunnlev höggo runorna." Wessén karakteriserar (s 407) denna del av inskriften som "[y]tterst svårläst" och anser att endast namnet **kunlaifr** är "fullt säkert". Konsulterar man planscherna i verket, där stenen förekommer två gånger (pl 70, 210) med olika uppmålningar, finner man dessutom många avvikelser från den hävdade runtexten. Man kan särskilt lägga märke till att det avslutande **hiuku runar** helt saknas. Förklaringen finns i Brates utförliga kommentar till läsningen (s 121), där det klart framgår att han nått fram till denna text genom att kombinera sin egen läsning med en äldre undersökning av en annan forskare. Ingen runolog har alltså på själva stenen kunnat läsa det som står i den translittererade texten av Sö 159 i *Södermanlands runinskrifter*. En uppmärksam läsare kan här lätt uppfatta läsningen som helt säker och hävda att vi på denna sten har ett exempel på att inte mindre än fyra personer har ristat runorna.

Jag har vid flera tillfällen i framför allt arkeologisk litteratur sett Brates tolkningar av de sörmländska runinskrifterna anföras och ofta utan några som helst reservationer. Egentligen är det inte så konstigt, eftersom de ger mycket fantasieggande uppgifter. Eller vad sägs om "befästningskonster kunde han alla" (Sö 106), "Asgot gjorde träväg" (Sö 122), "att för hans skull stenar de ställde upp i sorg" (Sö 130), "Kämpen är nu till olycka död, om så frejdad, (som i strofen angivits)" (Sö 137), "Tor skydde (vården!)" (Sö 140). Samtliga dessa tolkningar bygger på läsningar där runtecken antingen är felaktigt lästa eller åtminstone mycket omdiskuterade. I läsningarna av Sö 122 och Sö 137 figurerar dessutom en del runor som uppenbarligen aldrig har funnits på stenen (se Wesséns kommentarer i *Södermanlands runinskrifter* s 396, 399). Att dessa tolkningar emellanåt dyker upp i litteraturen kan delvis också skyllas runologerna, som inte uttryckligen har tagit avstånd från de omöjliga tolkningarna eller ibland till och med traderat dessa fast de (indirekt) har avförts av Wessén redan i *Södermanlands runinskrifter*. En kanske inte så lyckad medelväg finner man i den vägvisare till runstenarna i Södermanlands län, som har utgivits av Sörmlands museum.⁴ Visserligen uppges (s 153) att tolk-

4. Thorgunn Snædal & Ingegerd Wachtmeister, *Runstenar i Södermanland. Vägvisare till runristningar i Södermanlands län*, Nyköping 1984.

ningarna i boken "är de som runforskarna och språkforskarna anser vara de mest riktiga när detta skrivs, år 1983", men tyvärr lever översättningarna inte riktigt upp till detta. I stället har författarna ofta nöjt sig med att sätta in ett frågetecken inom parentes efter de ställen i Brates tolkningar som de har uppfattat som tvivelaktiga. Man hade här önskat att dessa partier i stället helt hade uteslutits.

Första häftet av Södermanlands runinskrifter kräver alltså mycket av sin läsare för att kunna utnyttjas för vetenskapliga ändamål, men samtidigt finns det för den intresserade här många läsnings- och tolkningssvårigheter kvar att lösa. I andra delar av *Sveriges runinskrifter* kan utgivarna gå i motsatt riktning och i stället lämna delar av en inskrift översatt och utan närmare kommentarer. Äldre tolkningar av det aktuella partiet refereras däremot i regel, men utan att utgivarna tar någon ställning till bärigheten i dessa förslag. Detta tillvägagångssätt är särskilt tydligt i det andra häftet av *Smålands runinskrifter* (1961) av Ragnar Kinander och i den första delen av *Gotlands runinskrifter* (1962) av Elias Wessén och Sven B F Jansson. I det senare fallet kan det delvis bero på att arbetet enligt uppgift skall ha påskyndats för att bandet skulle bli färdigt till Gustav VI Adolfs 80-årsdag. Beträffande dessa delar av *Sveriges runinskrifter* är vi dock så lyckligt lottade att det finns senare arbeten som till stora delar fyller dessa luckor. De gotländska runinskrifterna har nyligen behandlats i en avhandling av Thorgunn Snædal.⁵ Hon kan här i många fall ge reviderade läsningar och tolkningar av de tidigare utgivna inskrifterna och redovisar dessutom en stor del av de inskrifter, som ännu inte har publicerats i *Gotlands runinskrifter*.⁶ Det andra häftet av *Smålands runinskrifter*, som omfattar runinskrifterna i Jönköpings och Kalmar län, har också fått ett komplement i en imponerande bok, som har producerats av Jönköpings länsmuseum.⁷ I boken ger stort antal forskare inom olika discipliner sin syn på länets runinskrifter och den avslutas med en utförlig guide till runstenarna, författad av Linnéa Varenius, Helmer Gustavson och Jan Agertz. Boken är dessutom illustrerad med många nytagna fotografier i färg, vilket man annars inte är så bortskämd med i runologiska sammanhang.

Det finns också kompletterande litteratur till de äldsta delarna av *Sveriges*

5. Thorgunn Snædal, *Medan världen vakar. Studier i de gotländska runinskrifternas språk och kronologi*, Runrön 16, Uppsala 2002.

6. Sedan december 2004 finns också det preliminära manuset till den avslutande delen av *Gotlands runinskrifter* till stora delar utlagt på Internet, se <http://www.raa.se/arkeologi/gotland3.asp>

7. Jan Agertz & Linnéa Varenius (red), "Om runstenar i Jönköpings län", *Småländska kulturbilder* 2002.

runinskrifter, men denna är inte lika lättillgängliga som ovanstående. Runinskrifterna på Öland har behandlats i en avhandling av amerikanen Bruce E Nilsson.⁸ Avhandlingen finns dock bara publicerad som mikrofilm och har få illustrationer. Dessutom är den mindre pålitlig vad det gäller detaljer i runtexterna och tolkningarna. En del av de öländska inskrifterna, nämligen det 70-tal runstensfragment som påträffades i Köpings kyrka, har senare beskrivits av amatörrunologen Jan Owe i en bok utgiven på eget förlag.⁹ Owe har lagt ner ett stort arbete på att bringa ordning i detta tidigare ganska oöverskådliga material och han redovisar med stor detaljrikedom fragmentens fyndhistoria, läsning och tolkning.

För Östergötlands del utarbetade arkeologen Arthur Nordén på 1940-talet ett supplementband, som finns i ett maskinskrivet manuskript från 1948. Manuskriptet tillhör Antikvarisk-Topografiska Arkivet (ATA) vid Riksantikvarieämbetet i Stockholm, men förvaras på Runverket vid samma institution. Arbetets största förtjänst ligger i fotografierna, eftersom *Östergötlands runinskrifter* till stor del illustrerades med etsningar.¹⁰ Samtidigt kan man konstatera att Nordén har varit generös med retuschpenseln och att hans tolkningar ibland kan innehålla sådant som en språkvetare skulle ställa sig mycket skeptisk till. I manuskriptet finns också korrekturändringar och kommentarer – ibland ganska drastiska sådana – av Elias Wessén och Sven B F Jansson.

Runinskrifterna i de norrländska landskap, som ännu inte har utkommit i korpusverket, finns också översiktligt behandlade. Marit Åhlén har till exempel givit en preliminär beskrivning av Hälsinglands runinskrifter.¹¹ Tyvärr lider återgivningen av runtexterna här av vissa tryckfel och ett par inskrifter har hon valt att citera från J G Liljegrens *Run-urkunder* (1833), fast det borde ha varit lätt att gå tillbaka till den källa som Liljegen har utnyttjat. Det har också hänt en hel del vad det gäller tolkningen av några av de märkligaste inskrifterna i detta landskap sedan Åhléns översikt trycktes.¹² Medelpads runstenar är beskrivna i en skrift författad av Algot Hellbom och utgiven av

8. Bruce E Nilsson, *The Runic Inscriptions of Öland*, Xerox university microfilms, Ann Arbor, Michigan 1975.

9. Jan Owe, *Runstensfynden från Köpings kyrka*, Bro 2002.

10. Nordéns fotografier är också tillgängliga i fotografisamlingen i ATA och många av hans läsningar finns refererade i Jan Owe, *Svenskt runnamnsregister*, andra omarbetade upplagan, Hässelby 1996, s 98–112.

11. Marit Åhlén, "Runinskrifter i Hälsingland", i *Bebyggelsehistorisk tidskrift* 27 (1994), s 33–50.

12. Se t ex Lena Peterson, "The Graphematic System of the Staveless Runes", i James E Knirk (ed), *Proceedings of the Third International Symposium on Runes and Runic Inscriptions, Grindaheim, Norway, 8–12 August 1990*, Runrön 9, Uppsala 1994, s 223–252; Stefan Brink, "Forsaringen. Nordens äldsta lag-

Sundsvalls museum.¹³ Hellbom redovisar flitigt äldre uppgifter och läsningar från Johannes Bureus och framåt, men han verkar märkligt nog inte ha utnyttjat de bevarade stenarna i full utsträckning ifall dessa inte varit uppmålade av en expert. Arbetet finns också i en andra omarbetad upplaga från 1994, som dock inte är tryckt utan endast finns i ett fåtal exemplar med inklistrade illustrationer. Umeå universitetsbibliotek äger ett av dessa.

Arbeten av ovanstående slag är naturligtvis mycket värdefulla för den som vill använda runstensmaterialet från en viss region. Betydligt svårare kan det vara att skaffa sig en fullständig översikt av de inskrifter som ännu inte är publicerade. Samma sak gäller de inskrifter som visserligen behandlas i *Sveriges runinskrifter*, men där läsningen och tolkningen har reviderats i enskilda tidskriftsartiklar, efter det att det aktuella bandet har lämnat trycket.¹⁴ Många nyläsningar och nytolkningar har också tillkommit genom de avhandlingar som har skrivits inom projektet "De vikingatida runinskrifternas kronologi" vid institutionen för nordiska språk i Uppsala.¹⁵ Flera nyttiga hjälpmedel finns dock sedan en tid tillgängliga på Internet. Mest användbar är kanske *Samnordisk runtextdatabas*, som inte bara omfattar de runinskrifter som är kända från de nordiska länderna utan också många av de nordiska runinskrifter som har påträffats på annat håll, främst i Storbritannien.¹⁶ Läsningarna

bud", i Else Roesdahl & Preben Meulengracht Sørensen (red), *Beretning fra femtende tværfaglige vikingesymposium*, Højbjerg 1996, s 27–55; Gun Widmark, "Till tolkningen av Forsaringens inskrift", i Lennart Elmevik & Svante Strandberg et al. (red), *Runor och namn. Hyllningsskrift till Lena Peterson den 27 januari 1999*, Uppsala 1999, s 117–124.

13. Algot Hellbom, *Medelpads runstenar*, Sundsvall 1979.

14. Inte sällan kan till synes minimala ändringar i läsningen av en inskrift resultera i att ett tidigare tolkningsförslag helt kan avföras. För ett synnerligen belysande exempel, se Helmer Gustavson, "Oklundainskriften sjuttio år efteråt", i Wilhelm Heizmann & Astrid van Nahl (Hrsg), *Runica – Germanica – Mediaevalia*, Ergänzungsbände zum Reallexikon der germanischen Altertumskunde 37, Berlin 2003. I det aktuella fallet har nyläsningen bland annat nåtts genom att ny digital teknik har använts vid undersökningen. Metoden finns bland annat presenterad i Jan O H Swantesson, "Läsning av inskriptioner med hjälp av mikroarteringsteknik", i Audun Dybdahl & Jan Ragnar Hagland (red), *Innskrifter og datering. Dating Inscriptions*, Trondheim 1998.

15. Dessa är förutom Thorgunn Snædals ovan nämnda avhandling: Henrik Williams, *Åsrunan. Användning och ljudvärde i runsvenska steninskrifter*, Runrön 3, Uppsala 1990; Svante Lagman, *De stungna runorna. Användning och ljudvärden i runsvenska steninskrifter*, Runrön 4, Uppsala 1990; Marit Åhlén, *Runröstaren Öpir. En monografi*, Runrön 12, Uppsala 1997; Per Stille, *Runstenar och runröstare i det vikingatida Fjädrundaland. En studie i attribuering*, Runrön 13, Uppsala 1999; Patrik Larsson, *Yrrunan. Användning och ljudvärde i nordiska runinskrifter*, Runrön 17, Uppsala 2002. Bland andra användbara publikationer i serien Runrön bör även nämnas Jan Axelson, *Mellansvenska runröstare. Förteckning över signerade och attribuerade inskrifter*, Runrön 5, Uppsala 1993 och Rune Palm, *Runor och regionalitet. Studier av variation i de nordiska minnesinskrifterna*, Runrön 7, Uppsala 1992.

16. Samnordisk runtextdatabas, Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet. <http://www.nordiska.uu.se/forskn/samnord.htm>

bygger i de flesta fall på de nationella runverken, men inte sällan är de reviderade med läsningar och tolkningar hämtade från senare publikationer. Även otryckta källor har utnyttjats, som exempelvis det preliminära manuskriptet till den avslutande delen av *Gotlands runinskrifter* och otryckta undersökningsrapporter i ATA. Runtextdatabasen uppdaterades senast den 18 september 2004 och den nya versionen innehåller en del nyheter, bland annat 363 nytillkomna inskrifter, ett större antal alternativläsningar och tolkningar, arkeologiska stildateringar, korsformer, koordinater i rikets nät för de enskilda inskrifterna samt i många fall också bildlänkar till Riksantikvarieämbetets databas *Kulturmiljöbild*.¹⁷ Fler nordiska runinskrifter som har påträffats utanför de nordiska länderna har också tillkommit, men ännu saknas stora delar av det ganska svårhanterliga ryska runmaterialet. Det är också en lucka för norska inskrifter som är ristade med det äldre runalfabetet.

Ursprunget till *Samnordisk runtextdatabas* är den databas över svenska runinskrifter som upprättades inom projektet "De vikingatida runinskrifternas kronologi" i slutet av 1980-talet, och det är fortfarande tydligt att databasen i huvudsak vänder sig till dem som är intresserade av språket i runinskrifterna.¹⁸ Det är ganska lätt att söka efter teckenföljder, enskilda ljud och ord, men det krävs en viss kunskap i runortografi, normaliseringsprinciper och nordiska fornspråk för att databasen skall kunna utnyttjas till fullo. Man skall till exempel inte tro att man utan kunskap om fornnordisk böjningslära kan få upp alla belägg för ett ord eller namn med en enkel knapptryckning. Dessutom finns ibland oregelbundenheter i normaliseringarna till fornspråken som gör att man kan missa belägg. Databasen innehåller dock även översättningar av inskrifterna, men då främst i engelsk språkdräkt.

En viss fara när runinskrifter samlas i en databas är att denna får karaktären av primärkälla, särskilt som läsningarna och tolkningarna ibland kan vara korrigerade efter svårtillgängliga otryckta källor. Det är då mycket lätt att man låter bli att kontrollera ursprunget till den text som återfinns i databasen. Många läsningar av inskrifterna i exempelvis Östergötland och Södermanland återgår i brist på senare undersökningar direkt på publiceringen i *Sveriges runinskrifter*, vilket gör att man även här bör vara vaksam. Det kan

17. <http://www.raa.se/kmb/normal.asp>

18. Denna databas ligger till grund för Lena Peterson, *Svenskt runordsregister*, andra, reviderade upplagan, Runrön 2, Uppsala 1994. Runordsregistret upptar alla ord i vikingatida steninskrifter (samt den så kallade Forsaringen) från medeltida svenskt område med undantag för Gotland. Beträffande det senare landskapet innehåller Thorgunn Snædals ovan anförda avhandling en ordlista som kan användas som komplement.

bland annat konstateras att slutet på den ovan nämnda Sö 159 återges exakt som Brate gjorde 1924, trots Wesséns invändningar i tillägget. De imaginära runorna på Sö 122 och Sö 137 finns också kvar fast inom hakparentes, vilket i databasen annars markerar försvunna runor som har supplerats efter en äldre källa. Fördelen med en databas är dock att den kan uppdateras med jämna mellanrum och att den med tiden blir allt mer korrekt.

Eftersom runinskrifterna ofta utgörs av minnesinskrifter är de som bekant rika på personnamn. Även för dessa finns numera en bekväm resurs på Internet, nämligen *Nordiskt runnamnslexikon*, som har utarbetats av Lena Peterson vid Språk- och folkminnesinstitutet (SOFI) i Uppsala.¹⁹ Lexikonet, som uppdaterades senast i februari 2002, är även utgivet på CD-rom. Peterson ger här en alfabetisk uppställning av samtliga tolkade personnamn i runinskrifterna från nordisk vikingatid med belägg, etymologi och relevanta litteraturhänvisningar. Dessutom finns bland annat frekvenstabeller över de vanligaste personnamnen och särskilda avdelningar med mytologiska namn, namn på kristna centralgestalter och helgon samt ortnamn, som finns belagda i runinskrifterna. Nyligen har Peterson också sammanställt ett särskilt *Lexikon över urnordiska personnamn*, som bygger på samma principer och där källorna utgörs av urnordiska runinskrifter, de nordiska ortnamnen *-lev* och den fornengelska dikten *Beowulf*.²⁰

Bibliografier är givetvis värdefulla för den som vill söka uppgifter om en viss runinskrift. Mest omfattande är den bibliografi som har utarbetats av Jan Owe och som finns utgiven i en stencilerad upplaga av Riksantikvarieämbetet.²¹ Tyvärr är inte arbetena uppställda i alfabetisk ordning efter författarnamn och årtal, utan efter författarnamn och arbetets titel. Detta beror på att Owe varit av åsikten "att man oftare känner till titeln på en bok eller uppsats än dess utgivningsår" (s iii). Tyvärr är det nog för många tvärtom och det är ganska besvärligt när man skall söka efter artiklar av produktiva författare som gärna har använt snarlika titlar på sina arbeten. Bibliografins användbarhet ökas dock av en mycket ambitiös korsreferenslista som gör det möjligt att utifrån en enskild inskrift få hänvisningar till olika ställen i bibliografen. Owe har också gjort sin bibliografi tillgänglig på Internet, men här utan korsreferenserna.²²

19. Lena Peterson, *Nordiskt runnamnslexikon*, fjärde, reviderade versionen med tillägg av frekvenstabeller och finalalfabetisk namnlista februari 2002, Uppsala 2002. <http://www.sofi.se/SOFIU/runlex/>

20. Lena Peterson, *Lexikon över urnordiska personnamn*, Uppsala 2004. <http://www.sofi.se/SOFIU/lup/runsten.htm>

21. Jan Owe, *Svensk runbibliografi 1880–1993*, Stockholm 1995.

22. <http://hemsidor.torget.se/users/j/jaow/>

Årliga bibliografier som täcker tiden efter Owe's arbete återfinns i *Nytt om runer. Meldingsblad om runeforskning* (1986–), som utges av James Knirk vid Runearkivet i Oslo. Bibliografierna från 1995 och framåt finns dessutom på tidskriftens hemsida.²³ *Nytt om runer* publiceras årsvis och innehåller förutom bibliografin en löpande redovisning av nyfunna runinskrifter och annat av runologiskt intresse som konferenser och pågående forskningsprojekt. Tidigare publicerades de svenska nyfynden årsvis i *Fornvännen*, men tyvärr avstannade denna publicering i början av 1990-talet och *Nytt om runer* är numera den enda publikation där man kan söka uppgifter om sådana. Nackdelen är att inskrifterna i *Nytt om runer* inte illustreras med fotografier, utan bara med renritningar. Även rapporterna om nyfynden finns på tidskriftens hemsida från och med 1995 och de två senaste numren är dessutom tillgängliga i sin helhet.

Den historiker, religionshistoriker eller arkeolog som vill utnyttja runinskrifterna som källmaterial har alltså en rik flora av litteratur och andra hjälpmedel att anlita. *Sveriges runinskrifter* kommer alltid att vara – och bör så också vara – det verk som man vänder sig till för att finna relevanta upplysningar om en enskild inskrift, men som förhoppningsvis har framgått ovan finns det ofta anledning att även konsultera andra källor.

23. <http://ariadne.uio.no/runenews/>